

OLGA KOLENC: Bajtaču Briencl

vojskarski govor

Bajtaču Briencl z Bliskajš je bi glih tak kat usi puóbjje u tistih cajtih. Večkat lačn kat set, še večkat pa žejn. Puóbjje sa se u nediele pa máš zbral u aštari an čist pačas žulíl usak suj firklc. Ja buóh pamagaj, ciu tiedn sa se ab sammu fruodlu matral kat kešna žvau, na gaspuodau dan sa se pa ja mogl dabit an mal pagavárt! Ipauc je ad cajta da cajta prpøleu kešna s palca uštimana káusna, pal sa pa brš búhavi ratal. Búhau člouk pa pazáp jet damú an hitr ušpič kešna naunna. Ni kej, vina damá nisa mogl prdielat, buóh nem trte ni dau. U teh šklapatinah je dau le lieska an pa sarabuotje.

Pa vinu sa puóbjje rataval usé bel karajžni an vón nem je bútlna tut kešna stara zamiera. Še vse se je dal paglihat druj dan, ma nə zamir zarat tkliet. Tie sa nem pa bažji naraj bel razgrievale kri kat vos drnulevc an vin ad Ipauca. U tistih cajtih ni blu takist, kat je dans. Puóbjje si dans adn drujmu tklieta pasuodje, pal pa še ukəp grieye na pir! Tákat je blu drgač, pasiebn še, če si bi bajtar. Takat si dekle mógu zagrapť al pa astot stric! Tkliet je blu dast, ma kej hudič, ka je blu da usake tuk døleč. Fajn je blu, če je blu kej pər rák. De le ni blu u žlaht an de ta stari nisa znariel zarat kešne rievšne.

Useglih je blu fajn. Lieskovih grmou je blu ab dnievu zadást, s tistmi búoh ries ni šparau, panač pa useruot sama tóma. Dabr sa viedl, de mačk pər špøhu douh cajta na spi, nə de bi se ga látu. Mlat člouk je narc, gaspuot ih je zastuojn šuolau s prižnce an jem nalagau pakuora. Neč ni nucal, abədn ih ni ustaju. Nausezadne, tut an ni bi ad tistga dnie an dabr je viedu, de sa ldjie krvavi pat kuože.

Ma de na zgubim net, griema nazaj h puóbam u aštarije. Ka je padla besieda preveč an je bi zrak lih prou sagriet, je tut rapatál. Ejnkat se je zgadil, de ni blu drujga pər rak, sa pršle prou pa kar nagie ad mize. Vsak je adlamu saje, pal sa se pa užgal. Panavat sa se le mal abutal kat petelini, ma ejnkat se je zgadil, de je tøkla tut kri. Ja, ma pal nem je blu žou! Nu, ja, useglih, pabivál se pa nisa. Pabivajne pa nem ni blu u radavin. Že taku al taku sa bli štrafani ad bagá, ka nem je namiest vinske trte dau le lieska an pa sarabuotje.

Ma Briencl je bi mal drgačn. Je bi glih tak, kat usi puóbjje ab tistmu cajtu, ni pa bi za barufa! An je jemu damá mal drgačna kamanda. Bajtačevi sa bli ana čist miralubna radbina. Sej sa ab prilik spil kešn glaš vina al dva, ma nem je bútnu čist na druge kance. Brienclnu je usiekal u jəjsk, de je sam še nárce breu an klatu smiešne.

Ja, ja, Brienc1 je bi preveč presjan, de bi se hvalu ad tkliet an jih zaluon at puóbou še fásou! Raj je kešna zaguodu na brbaduón. Ja, muska mu je pa bla u radavin! At tə stare Bajtačeuke sa lautal naakuol, de je žləht kat hudič. Puóbe je znala držet na kratkəm! An jutř se je zgadil, de je Brienc1 pəršu damù z ad bóh padielana ta biela ta zahmašna srajca. Mat se je priela za glava an zajóudala, kat de bi šekùlč lih kar kamajsau nartabel ta nasna ciba:

»Jejzastana, jejzastana, o búoh an sveta pamagauka, le kuot si štakavílu, de si se tak ugléjštau? Tuok sən se matralla de sən ti srajca zašila, aprala an spieglala!«

Brienc1 je use miralubnu preniesu, kej je pa teu? Je ratou bel previdn, bóhe sa bóhe, use bajte sa ih blə pouhne. U tuj kamr se ni blu za sliečt, če se je zbudu ta star, je mogu abut »ta nágle!« Ni blu kí, je bi z bajtarije! An raj kat de bi se z búhajmi púobi touku za babe, je an tist cejt zase panucau. Si je uzeu cejt za vřlaub an je stisnu na sáje. Ma nə si misəlt, de je bi Brienc1 kešn kurbir, o nə, usi drugi prej kukar Brienc1!

Brš ka je kuot zaškřipau kešn pretiegnen mieh, sa z useh kancou udarl ukəp an že sa plesal. Túok sa se sukál, de sa púobje z žebji na čižmah trske metal iz lsjienga padú. Sukau se je tut Brienc1 an agledóvou, kuot je ta prava. Najbel se je agibau tistih s slabm zadáham, je pamnil, de je dékle že drujga stanú. Nə, nə, Brienc1na babe na bóje vřgle na šajba, an si zasluš ana frišna!

Je ratau še bel presjan. Ejnkat mu je ana djala, de je tista nuoč, ka je jemu spet prist, na bo damá. De more niekam jet. Use zastuojn, če je Brienc1 čútu, je čútu. Useglih je šou, tut če je sam u an krej čižme trgau tri ure. Uliegu se je pat japk, ka sa mu veje akul an akul majale da tli. Luna je sjala, an je pa niekam čudn mrovlinčest pa žuotu pačivau an čakau. Hmal je zaslišeu, de se mu bliže an člouk. Stóza je šla glih mim japkovih vej an negovih stiegnenih núoh an člouk bi ga skaraj pahádu. Z ahcam ga je glih za spaznajne aplazu čes pauc. V kamr ad dékle je hmal pasutila brlieuka an Brencl je viedu, zakej je ta nuoč čižme trgau.

»Prfluftnkərlnagamuol,« je natihu zaklieu an tuo je blu use, kar je grtga bútəln ad nega. Abrnu je prət Bliskajš u vir, de ba damá s cajtam use dabr precierau. Tkliet je blu dást. U cajtu kášne sa se hmal apeluhlne z grábli, kiera bo grabla pər púobih ab vázu. Ma Brienc1 ni marau za take, ka sa ble sitne kat muhe. Na vídu je jemu take, ka sa se znale držet pər səp! An de je jemu kej prijjet, de ni bi plah adspriet an adzat! Tut če je bla dekle pat klučem, tut če bi je ta star zaprou u kazarc, če se mu je dapadla, je přšu da nie! Ka sa ta hišni paspal, je an šele uriedu aživu. Vse je pregliedau, pretuhtau, lujtre sa mogle bit pa pər rak! Kóda je přšu tut u betřib. Ejnkat je u naglc pazabu, de se z akna ad kamre taprova stuop na pákrou ad skřine, pal šele na pát. Štrľiebnu jə, kat je bi šərak an douh. Atrnil jə, kat de bi spruožu kanuon. Še priedn je zgrabu klabuk, je ta star že zragavílu. Gibčn kat mačk je at šúba pabeksleu prət Bliskajš.

Ja, ja, take sa se gadile. Je bi pa kešn ta star, ka je tklietam kar sam púobe rihtau. Brienclna je an večier u aštari mal napiu, pa sta pa šla. Dékle, ka ni imiela nánkar sáje puosle, ga je hitr sprajla na pieč. Glih tist cejt, ka sta se mislna mal stisnt, je na kluop pər pəč zakašleu an člouk. Djala mu jə, nej ga neč na skrbi, de ta star hlapc suj kanc jiemle. Ma Briencl je brš hóbnu pakanc an ji dau viedet, de zram mrliče pa an že na bo baba abirau!

Take an še hujš sa se mu gadile, ih nankr ni za gavart! Briencl je liepga dneie nejdu taka bres bóh, bres slabga zadaha, s sáje kamra an puosle an je jému kej priet! Ni nucau več lujtr, je hádu skuz glaun prtuo! De drujga na spuše u kamra, je iz lieskajga grma nad bajta jemu večkat na vídu!

ab sammu fruodlu – ob sami zelenjavi

s palca uštimana káusna – umetno izdelano vino

búhavi – pijani

u šklapatinah - v robah, skalah

sarabuotje – ščavje

drnulevc – žganje iz drnulj

barufa – tepež

nárce breu – se hecal

brbadúon – pihalno glasbilo

lautal naakuol – govorili, opravljali naokoli

ad bóh padielana – od bov h podelano

šekùlč lih kar kamajsau nartabel ta nasna ciba – sokol pravkar dajal narazen najboljšo kuro nesnico

štakavílu – postopal, hodil po nepotrebnem

ugléjštau – naredil

panucau – porabil

Si je uzeu cejt za vrlaub an je stisnu na sáje – si je vzal prosti čas - dopust, in odšel po svoje kuot zaškripau kešn pretiegnen mieh – kje zaigrala kakšna obrabljena, razglašena harmonika vrgle na šajba – prinesle naokoli

majale – visele

Z ahcam ga je glih za spaznajne aplazu čes pauc – s podplatom ga je čisto narahlo oplazil čez palec

brlieuka – leščerba

precierau – prebavil

dást – dovolj

apeluhlne z grábli – udarile z grabljami

na vídu – na očeh

držet pr səp – biti zadržan, samospoštljiv

An de je jemu kej priet, de ni bi plah adspriet an adzat! – Da je imel kaj prijeti, da ni bila
»deska« spređaj in zadaj! (imeti je morala prsi in zadnjico)

Kóda je pršu tut u betrib – včasih je prišel tudi v primež, vijak

pát – podenj

štrliebnu jə - padel je

atrnil jə - počilo je

zragavilu – zarobantil

at šúba pabeksleu – v trenutku ušel, pobegnil

hlapec suj kanc jiemle – hlapec jemlje konec, umira

hóbnu pakancn – butnil pokonci

an ji dau viedet – ji je dal na znanje

baba abirau – žensko božal, ljubil

gadile – dogajale